

Organele Consiliului Europei

Pentru a-si putea atinge obiectivele propuse, Consiliul este dotat cu organe care, prin activitatea lor, contribuie la apărarea drepturilor omului si a democratiei pluraliste, la valorizarea identității culturale europene, sprijină edificarea noilor societăți democratice si luptă împotriva oricăror forme de intolerantă, xenofobie, încălcare a drepturilor minorităților etc.

Organizatii europene si euroatlantice

Conform articolului 10 din Statut, organele Consiliului Europei sunt Comitetul Ministrilor si Adunarea Consultativă (devenită, din 1974, Adunarea Parlamentară), asistate de un secretariat.

Comitetul Ministrilor este organul decizional al Consiliului Europei. El este format din ministrii de externe ai statelor membre (sau de un supleant al ministrului de externe), fiecare reprezentant

national dispunând de un vot. Rolul acestuia este triplu. Mai întâi, în cadrul său, statele membre au posibilitatea de a-si exprima prin reprezentantii lor pozitiile nationale cu privire la problemele societății europene. În al doilea rând, el este locul de elaborare a răspunsurilor la aceste probleme si, de asemenea, apărător al valorilor care constituie fundamentul Consiliului Europei. În al treilea rând, este însărcinat cu monitorizarea îndeplinirii angajamentelor asumate de statele membre.

Comitetul se întrunește, la nivel ministerial, o dată pe an (în mai sau noiembrie), dar se poate reuni si la cererea unuia dintre membrii săi sau a secretarului general (dacă 2/3 din membri sunt de acord), atunci când se consideră necesar. Reuniunea oficială durează o zi; există, de asemenea, o întrunire a reprezentantilor permanenti si directorilor politici din ministerele afacerilor externe.

Pentru a asigura o abordare cât mai cuprinzătoare a diferitelor subiecte, fiecare ministru poate delega un reprezentant care actionează în numele său în perioada dintre sesiuni. Delegatii sunt asistati de un birou, grupuri de raportori si organisme subsidiare ad-hoc. Acesti delegati sunt, în general, reprezentantii permanenti ai statelor pe lângă Consiliu.

Între sesiunile la nivel ministerial si cele la nivelul delegatilor nu există diferente legale (deciziile adoptate au aceeasi valoare), ci doar la nivelul continutului si desfășurării lor. Pentru buna desfășurare a activității sale, Comitetul Ministrilor beneficiază si de sprijinul unui Secretariat. Acesta este format din 25 de membri ai Secretariatului General si condus de Secretarul Comitetului de Ministri.

Presedintia Comitetului Ministrilor este asigurată prin rotatie, pe o durată de sase luni, si se schimbă cu fiecare sesiune, potrivit ordinii alfabetului englez al statelor membre. Comitetul Ministrilor este organul competent să actioneze în numele Consiliului Europei. El examinează, la recomandarea Adunării Parlamentare sau din initiativă proprie, măsurile în vederea atingerii obiectivelor Consiliului, inclusiv elaborarea de conventii si acorduri, precum si adoptarea unor politici comune în diferite domenii. Concluziile, comunicate statelor membre de către secretarul general, pot îmbrăca uneori forma unor recomandări către guverne, iar acestea pot fi invitate să comunice Comitetului

actiunile întreprinse de ele ca urmare a acestor recomandări. Alteori, concluziile Comitetului pot fi exprimate sub forma unor conventii sau a unui acord, care sunt supuse ratificării de către statele membre și care angajează doar țările care le-au ratificat. Consiliul poate adopta, de asemenea, decizii definitive sub forma unor rezolutii.

Activitatea desfășurată de Comitetul Ministrilor vizează: dialogul politic, cooperarea cu celelalte instituții și organe ale Consiliului, urmărirea respectării angajamentelor asumate de către statele membre, adoptarea bugetului, admiterea de noi membri, formularea de recomandări pentru statele membre, încheierea de acorduri și conventii.

În funcție de domeniul de intervenție, deciziile din cadrul Comitetului pot fi adoptate: în unanimitate (recomandările către guverne, comunicarea unor informații despre activitatea Comitetului către Adunarea Parlamentară, caracterul public al unor reuniuni, amendarea Statutului, alte probleme pe care Comitetul decide să le adopte în unanimitate), cu majoritate simplă (probleme legate de Regulamentul intern sau de regulamente financiare și administrative), cu majoritate de două treimi a membrilor Comitetului (admiterea de noi membri) sau cu majoritate de două treimi din voturile exprimate (toate celelalte decizii). Recurgerea la vot în cadrul sesiunilor ministeriale este însă destul de rară, căutându-se mai mult obținerea consensului asupra problemelor importante.

Discuțiile din cadrul Comitetului Ministrilor nu sunt publice, fiind transmis doar un comunicat de presă (adoptat în unanimitate) la finalul lucrărilor. Adunarea parlamentară. Specificitatea Consiliului Europei pe scena internațională s-a manifestat încă de la constituirea sa, fiind prima organizație care a făcut din cooperarea între state nu doar o problemă între guverne, ci a asociat la acest demers și popoarele, prin reprezentanții lor alesi. Astfel a fost consacrată prima adunare parlamentară internațională: Adunarea Consultativă a Consiliului Europei (devenită, din 1974, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei), care s-a afirmat ca „autoritate morală și ca tribună în fața căreia numeroși sefi de stat și de guvern din statele membre sau din state terțe vin într-o zi să se exprime”.

Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei poate fi considerată cel mai vechi for parlamentar internațional, format din deputați democratic alesi și constituit în baza unui tratat interguvernamental. Pe lângă membri, la lucrările Adunării Parlamentare participă, în calitate de observatori, Israelul, SUA, Canada, Japonia, Mexicul și Vaticanul.

Începând din 1989, în vederea procesului de aderare a statelor din Europa Centrală și de Est, a fost introdus și statutul de invitat special. De acest statut pot beneficia toate adunările legislative naționale ale statelor europene nemembre, care au semnat sau aderat la Actul Final de la Helsinki.

Adunarea Parlamentară este un organ deliberativ și este formată dintr-un număr de reprezentanți individuali din fiecare stat membru, proporțional cu populația fiecărei țări. Președintele este ales în fiecare an dintre membrii Adunării pentru o perioadă de maxim 3 sesiuni.

Compoziția politică a delegațiilor naționale trebuie să țină cont de ponderea detinută de diverse partide în parlamentele naționale. În cadrul Adunării Parlamentare există cinci grupuri politice, în funcție de afinitățile politice ale membrilor și fără a exista constrângerea apartenenței la partidul lor național. Cele cinci grupuri parlamentare actuale sunt: Grupul Socialist, Grupul Partidului Popular European, Grupul Democrat

European, Grupul Liberal Democrat si Reformator si Grupul Stângii Europene Reunificate.

Adunarea Parlamentară se întrunește, anual, în patru sesiuni de câte aproximativ o săptămână fiecare (ianuarie-februarie, aprilie- mai, iunie-iulie si septembrie-octombrie).

Trei domenii de interventie sunt privilegiate: democratia pluralistă, statul de drept, protectia drepturilor omului. Adunarea este asistată în activitatea sa de către Birou, format din presedinte, 19 vicepresedinti si presedintii grupurilor politice sau reprezentantii acestora.

În perioada dintre sesiuni, cea care actionează în numele Adunării este Comisia permanentă, formată din Birou, presedintii comisiilor generale (potrivit Regulamentului, Adunarea are 10

comisii) si membrii desemnati de Adunare.

Comisiile specializate ale Adunării actionează în următoarele domenii: probleme politice; probleme juridice si drepturile omului; chestiuni sociale, de sănătate si familie; cultură si educație; mediu, amenajarea teritoriului si puterile locale; stiintă si tehnologie; agricultură si dezvoltare rurală; probleme economice si de dezvoltare; migratie, refugiatii si demografie; relatii parlamentare si publice; egalitatea sanselor pentru femei si bărbați; respectarea obligatiilor si angajamentelor statelor membre.

Adunarea adoptă patru categorii de texte: recomandări, rezolutii, avize si directive.

Recomandările sunt propuneri adresate Comitetului Ministrilor, a căror aplicare intră în competenta guvernelor.

Rezolutiile contin hotărârile Adunării asupra problemelor din domeniile sale de reglementare sau în privinta cărora exprimă opinii, care angajează doar responsabilitatea ei.

Avizele privesc, în general, problemele pe care i le supune Comitetul Ministrilor, cum ar fi admiterea de noi membri, proiectele de conventii sau acorduri, bugetul, activitățile Congresului

Puterilor Locale si Regionale, aplicarea Cartei Sociale Europene.

Directivele sunt instructiuni adresate de Adunare comisiilor sale. Numărul de reprezentanti si de voturi în Adunarea Parlamentară este determinat de populatia fiecărui stat membru. Numărul total de membri ai Adunării (reprezentanti si supleanti) este de 630; acestora li se adaugă invitatii speciali si observatorii.

Desi a cunoscut o parlamentarizare sporită (cresterea numărului de sesiuni, consultarea cu privire la propriul buget si asociată la elaborarea sa), după modelul dezvoltat la nivel national,

Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei rămâne totusi un for consultativ. Un for care are însă o adevărată „putere de tribună” si care „dispune de un statut departe de a fi neglijabil decurgând din natura sa de Adunare internatională si din câmpul său nelimitat de competentă. Adunarea Parlamentară asociază la constructia europeana toate popoarele continentului prin intermediul alesilor nationali”.

Cel de-al treilea organ al Consiliului reglementat prin Statut este Secretariatul Consiliului Europei (art. 36 si 37 din Statut). Desi prin Actul constitutiv rolul Secretariatului se reduce la „asistenta” acordată Adunării si Comitetului, în practică, activitatea sa a cunoscut o evolutie remarcabilă (fiind sustinut si de Adunarea Parlamentară). Astfel, misiunile sale implică mai multe dimensiuni: administrativă

(asigură buna funcționare a serviciilor Consiliului, recrutează personalul, reprezintă Consiliul în justiție), tehnică (stabilirea și respectarea calendarului și a ordinii de zi, asigurarea legăturii între Comitet și Adunare), precum și asistentă acordată persoanelor participante la activitatea sa (este prezent, dacă nu se decide astfel, la toate ședințele Comitetului Ministerial, ale Adunării Parlamentare, ale Comitetelor de experți, având competente consultative) sau atribuirea de misiuni speciale.

Secretariatul cuprinde: secretarul general, secretarul general adjunct, greșierul Adunării, Secretariatul Comitetului Ministrilor. Secretarul general este desemnat de Adunarea Parlamentară, la recomandarea Comitetului Ministrilor. Rolul secretarului general este extrem de important, activitatea sa, modul său de numire, contactele personale în mediul diplomatic contribuind la dinamica și eficiența misiunilor Consiliului.

Alte organe ale Consiliului Europei. Începând din anul 1957, Consiliul Europei a acționat în favoarea reprezentării puterilor locale, ceea ce s-a concretizat în crearea Conferinței Permanente a Puterilor Locale și Regionale din Europa. Importanța crescândă a democrației locale a determinat, în 1994, transformarea acestei conferințe într-un Congres al Autorităților Locale și Regionale din Europa. În 1985 a fost semnată, la Strasbourg, Carta Europeană a Autonomiei Locale, document care prezintă bazele democrației locale, recunoaște dreptul cetățenilor de a participa la gestiunea afacerilor publice și precizează, de asemenea, limitele autonomiei locale.

Congresul este alcătuit din 313 membri titulari și 313 supleanți. Mandatul lor este de doi ani (două sesiuni). Congresul își desfășoară activitatea în cadrul a două camere: Camera puterilor locale și Camera regiunilor. Cele două camere îl desemnează, alternativ, pe președintele Congresului, pentru o perioadă de doi ani. În perioada dintre sesiuni (există o sesiune ordinară pe an, dar și alte reuniuni pot fi organizate cu acordul Comitetului Ministrilor), continuitatea activității Congresului este asigurată de o Comisie permanentă.

Interesul sporit acordat respectului drepturilor omului în statele membre a determinat, încă din 1950, crearea unor mecanisme de garantare colectivă a unor drepturi enumerate în Declarația universală a drepturilor omului din 1948 (ONU). Astfel, a intrat în vigoare, în 1953, Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (deschisă pentru semnare la Roma la 4 noiembrie 1950), care consacră o serie de drepturi și libertăți civile și politice și stabilește un sistem vizând garantarea și respectarea de către statele contractante a obligațiilor asumate. Instituțiile însărcinate cu acest control erau: Comisia Europeană a Drepturilor Omului, creată în 1954, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, înființată în 1959, și Comitetul Ministrilor. De la intrarea în vigoare a Convenției au fost adoptate 11 protocoale adiționale. Protocolul numărul 11 prevede restructurarea mecanismului de control.

În prezent, singurul mecanism de control este Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO), care a început să funcționeze în noua formulă de la 1 noiembrie 1998. Ea este formată dintr-un număr de judecători egal cu acela al statelor contractante¹⁵, fără a exista restricții numerice în funcție de naționalitate. Judecătorii sunt aleși pentru o perioadă de șase ani de Adunarea Parlamentară, jumătate din ei fiind reînnoiți la trei ani. Judecătorii își exercită activitatea independent în raport cu statele ai căror reprezentanți

sunt. Curtea își alege un președinte, doi vicepreședinți și doi președinți de secțiune pe o perioadă de trei ani. Curtea este formată din patru secțiuni în cadrul cărora sunt constituite camere din șapte membri. Noua structură prevede, în cadrul secțiunilor, și comitete de trei judecători desemnați pentru o perioadă de 12 luni, care efectuează o mare parte din activitatea de filtrare realizată anterior de Comisie. De asemenea, o cameră formată din 17 judecători (Marea Cameră) este constituită pentru o perioadă de trei ani.

Fiecare stat contractant sau persoană individuală care se consideră victima violării Convenției se poate adresa direct Curții Europene a Drepturilor Omului. Procedura în fața Curții este contradictorie și publică (dacă Marea Cameră nu decide altfel).

Procedura în fața Curții are două părți distincte: procedura referitoare la admisibilitate și procedura referitoare la fond. Prima etapă a procedurii este de obicei scrisă, iar hotărârile Camerei privind admisibilitatea trebuie să fie motivate și publice. Ele se iau cu majoritate de voturi. În ceea ce privește fondul cauzei, acesta poate fi supus unei audieri publice. Dacă au însă loc tratative destinate încheierii unei reglementări amiabile, acestea sunt confidentiale.

Hotărârile Curții, pronunțate în cadrul camerelor, sunt definitive după trei luni, dacă în această perioadă nu s-a cerut deferirea afacerii către Marea Cameră. În cazul hotărârilor pronunțate de Marea Cameră, acestea sunt definitive. Hotărârile definitive ale Curții sunt obligatorii pentru statele interesate.

Limbile oficiale ale Curții sunt cele două limbi oficiale ale Consiliului European – franceza și engleza –, dar cererile pot fi redactate și într-una din limbile oficiale ale statelor contractante. Cel care veghează la respectarea și aplicarea, de către statele membre, a deciziilor Curții este Comitetul Ministrilor.